

ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಸಮೃದ್ಧಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 12ನೆಯ ಶತಮಾನವನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯದ— ಮರೆಯಬಾರದ ಶತಮಾನವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅದು ಅಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಕಾಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಹೊಸ ಹಾದಿಯೊಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಕಾಲ. ದೊಡ್ಡಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು — 'ಯುಗದ ಅಪ್ಪಾಜಿ' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. 'ಯುಗದ ಉತ್ತಾಹ' ಎನ್ನುವ ನುಡಿಯೇ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಕಾಲ, ಹೊಸ ಶಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಈ ನುಡಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಜನ ಸಮುದಾಯವೇ ಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣ ನೇತಾರನಾಗಿ ಒದಗಿದುದನ್ನು, ಈ ಉತ್ತಾಹ ತನ್ನನ್ನೂ ಆವರಿಸಿರುವುದನ್ನು— ಈ ನುಡಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ 'ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು. ಕೂಡಲ ಸಂಗನಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೇ ಯುಗದ ಉತ್ತಾಹವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಂದರೆ 'ಭಕ್ತಿ'ಗೆ ಕಾಲವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಗುಣ. ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಗುಣ ಹೊಸಶಕೆಗೆ ಹೊಸ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ ಸೃಜಿಸುವ ಗುಣ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುವ, ತಬ್ಬುವ ಗುಣ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬುವ ಗುಣ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಗುಣ. ಏಕಾಂತವನ್ನು ಲೋಕಾಂತವಾಗಿಸುವ ಗುಣ. ಅಥವಾ ಏಕಾಂತ — ಲೋಕಾಂತಗಳ ಅಂತರವನ್ನೇ ಮೀರುವ ಗುಣ.

ಕರ್ಮ— ಜ್ಞಾನ— ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಮೂರು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ — ಈ ಮೂರು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಭಕ್ತಿ'ಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಹರಿಯುವ ಗುಣ ಎನಿಸುತ್ತದೆ 'ಕರ್ಮ'ವಾದರೋ ದೇಶ ಬದ್ಧವಾದದ್ದು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು ನಿಜ — ಕರ್ಮವೂ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಅವನ್ನು ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. 'ಕರ್ಮ'ವನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೋಡುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ 'ಕರ್ಮಯೋಗಿ'ಯ ಬಳಿಗೆ ನಾವೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಕರ್ಮಯೋಗಿ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬರಬೇಕಿಲ್ಲ— ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. 'ಜ್ಞಾನ'ವಾದರೋ ಮೂಲತಃ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ನೋಡುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದು. ಮನೆ — ಬಿಡಿಸುವಂಥದ್ದು. ಜನರ ನಡುವೆ ಅರಳುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಮನಂತಹ ಪರಮಜ್ಞಾನಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ ತಾನು ನಾಯಕನಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಭಾವಸಮೃದ್ಧಿ ಉಂಟಾದದ್ದು — ದೇವರ ಜತೆಗಿನ ಒಡನಾಟದಿಂದ ದೇವರ ಭಾವವೇ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನ ಗೊಂಡಿತು. ದೇವರು— ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವನಲ್ಲವೆ? ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ

ಇರುವನಲ್ಲವೆ! ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವನಲ್ಲವೆ! ಅಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವನಲ್ಲವೆ! ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿರಬೇಕಾದರೆ— ಆಗಸದಂತೆ— ತನ್ನೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪೆಡಸುನಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರವಾಹವೊಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆ!

'ಭಕ್ತಿ'ಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ — ಇದು ಸಹಜ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವ ಎಂದು ಕೂಡ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮೈಯೇ ತನ್ನ ಎದೆ ಹಾಲೇ — ಮಗುವಿಗೆ ಸದಾ ಸಿದ್ಧ ಆಹಾರವಾಗಿರುವ, ಈ ಆಹಾರವೇ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿರುವ, ಪ್ರೀತಿಯ ಕಣಜ — ಸ್ತ್ರೀ ಲಾಲಿಸುವ ಗುಣ ಮತ್ತು ಆಲಿಸುವ ಗುಣ! ಮಗುವಿಗೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದನಿಗೂ ಕಿವಿಯಾಗುವ ಆಲಿಕೆ — ಸ್ತ್ರೀ.

ಇಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಹೊರಟರೆ— ಅದು ಆ ಭಾಷೆಯ ಭಾಗ್ಯವೇ ನಿಜ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶರಣೆಯರ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾಯಕನಾದ ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನತ್ತದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ— ಕವಿ— ಅನುಭಾವ ಇವರಲ್ಲ ಒಳಗಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜರೇ ಇರಬೇಕು! ಮಹಾ 'ಪುರುಷ'ರೆಲ್ಲರೂ ಒಳಗಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಸವಣ್ಣ, 'ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ನಿಲುವು ಕನ್ನಯ ಸ್ನೇಹದಂತಿತ್ತು' ಎಂದು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

'ಭಕ್ತಿ'ಯ ಹಬ್ಬುವ ಗುಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಇವೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಈ ವಚನ 'ಚಿಲಿಲಿ ಎಂದೋದುವ ಗಿಳಿಗಳಿರಾ ನೀವು ಕಾಣಿರೇ, ನೀವು ಕಾಣಿರೇ ಸರವೆತ್ತಿ ಪಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿರಾ, ಎರಗಿ ಬಂದಾಡುವ ತುಂಬಿಗಳಿರಾ, ಕೊಳನ ತಡಿಯೊಳಾಡುವ ಹಂಸಗಳಿರಾ, ಗಿರಿಗಜ್ಜರದೊಳಗಾಡುವ, ನವಿಲುಗಳಿರಾ, ನೀವು ಕಾಣಿರೇ ನೀವು ಕಾಣಿರೇ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನೆಲ್ಲಿದ್ದಹನೆಂದು ಹೇಳಿರೆ'

ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ತುಂಬಿ, ಹಂಸ, ನವಿಲುಗಳು ಈ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು ಎಂದು ನೆನಪಾದರೆ, ಅಕ್ಕ, ಯಾವ ಹೊಸ ನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಹೊಳೆಯುವುದು. ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನೆಲೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವು ಅವನ ಸನಿಹವೇ ಇವೆ. ಅವನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಇವು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲವು ಕೂಡ. ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅಕ್ಕನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ — 'ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನೆರವ ಪರಿಕರ ಹೊಸತು'!

ತೋಷ

<p>★ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ, ಇತರರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.</p> <p>—ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ</p>	<h3>ಮಾತೇ ಮತ್ತು</h3>	<p>★ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಡಿ; ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ.</p> <p>—ಹೆನ್ರಿ ಫೋರ್ಡ್</p>
<p>★ ನಾಯಕನೆಂದರೆ ದಾರಿ ಗೊತ್ತಿರುವವನು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನು ಮತ್ತು ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನು.</p> <p>—ಜಾನ್ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೆಲ್</p>	<p>★ ಕುರಿಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಸಿಂಹಗಳ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸಿಂಹದ ನಾಯಕತ್ವದ ಕುರಿಗಳ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತೇನೆ.</p> <p>—ಅಲ್‌ಕ್ವಾಂಡರ್ ದಿ ಗ್ರೇಟ್</p>	<p>★ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗು; ಆದರೆ ಎಂದಿಗೂ ದೊರೆ ಆಗಬೇಡ.</p> <p>—ಲಾವೊ ತ್ಸು</p>
<p>★ ಒಳ್ಳೆಯ ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ದೃಢ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗದು.</p> <p>—ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ</p>	<p>★ ನಾಯಕತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚು ನಾಯಕರನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು; ಹಿಂಬಾಲಕರನ್ನಲ್ಲ.</p> <p>—ರಾಲ್ಫ್ ನಾಡರ್</p>	<p>★ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.</p> <p>—ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಚೆನಿಸ್</p>
	<p>★ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತದ್ದು ಮರೆತ ಬಳಿಕ ಯಾವುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೋ ಅದುವೇ ಶಿಕ್ಷಣ.</p> <p>—ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್</p>	<p>★ ಯಶಸ್ಸಿನ ಏಣಿಯನ್ನು ಏರುವ ಕ್ಷಮತೆಯೇ ಆಡಳಿತ. ಆದರೆ ಏಣಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಗೋಡೆಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದೇವೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಾಯಕತ್ವ.</p> <p>—ಸ್ವೀಫನ್ ಕೋಪ್</p>